

ΜΙΑ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΓΕΩΡΓΙΟΥ: ΑΚΡΟΒΑΣΙΕΣ, ΧΙΟΥΜΟΡ, ΜΕΛΑΧΤΟΛΙΑ

Συνέντευξη του Απόστολου Γεωργίου στην Αλεξάνδρα Κοροξενίδη
The Art Newspaper Greece
29 Ιανουαρίου 2021

Οι ταξινομήσεις της τέχνης σε κινήματα και τάσεις επισκιάζει συχνά την ιδιαιτερότητα του κάθε καλλιτέχνη αλλά και την τέχνη που υπάρχει έξω από ένα θεσμικό πλαίσιο. Δεν αφήνει επίσης να διαφανεί η τέχνη ως δημιουργία που αναφύεται μέσα από την ζωή και την προσωπικότητα του καλλιτέχνη, την πιο «ανθρώπινη», καθημερινή λειτουργία της τέχνης δηλαδή. Αυτές τις σκέψεις γεννά μία συζήτηση με τον Απόστολο Γεωργίου, έναν πλέον καταξιωμένο ζωγράφο που εδραιώθηκε θεσμικά σε ώριμη ηλικία – καθ’ ότι ο ίδιος ζούσε από επιλογή απομονωμένος για χρόνια. Η δουλειά του τοποθετείται στην γενιά του '80, αλλά δεν έχει συνδεθεί με τη χαλαρή ομάδα των Ελλήνων παραστατικών ζωγράφων της γενιάς του. Η ανθρωπομορφική, αναπαραστατική ζωγραφική του μπορεί να ερμηνευτεί με αναφορά την επιστροφή στη ζωγραφική που επανεμφανίστηκε στο πλαίσιο της αποδόμησης και της πολυμορφίας του μεταμοντερνισμού. Τα έργα του “προκαλούν”, όπως λέει ο ίδιος, το θεατή με τις ιστορίες ανθρώπων και με τον ελλειπτικό, αιγυπτιακό τρόπο γραφής του. Κατά μία έννοια, πρόκειται για μία αναμέτρηση με το πώς «ένα δοκιμασμένο μέσο όπως η ζωγραφική» μπορεί να μιλήσει για σύγχρονες ιστορίες με μία εννοιολογική αφαίρεση που αναδεικνύει τα θεμελιώδη, διαχρονικά υπαρξιακά ζητήματα.

Αλεξάνδρα Κοροξενίδη: *Τα έργα σου μοιάζουν σαν στιγμιότυπα από μία ιστορία σε εξέλιξη. Εμπεριέχουν έτσι το στοιχείο της χρονικότητας αλλά και του σεναρίου. Ποιες όψεις της σύγχρονης πραγματικότητας περιγράφουν αυτές οι αφηγήσεις;*

Απόστολος Γεωργίου: Δε ζωγραφίζω καθημερινές ιστορίες αλλά καθημερινές σκέψεις. Σκέψεις που συχνά δεν εκφράζονται, για παράδειγμα η παρόρμηση να χτυπήσεις κάποιον μέσα στον θυμό σου. Έχω ένα λεξιλόγιο που χειρίζομαι εννοιολογικά. Για παράδειγμα, σκέφτομαι το ψάρι, το ψάρι που πιάνεις και σου φεύγει, το ψάρεμα ως ανάδυση από τον πυθμένα και το βάθος της θάλασσας στην γη. Το λουλούδι ως ερωτοτροπία, το λουλούδι όμως που το δίνεις και σε λίγο μαραίνεται. Καθετί γύρω μας μπορεί να προκαλέσει αμέτρητες ιστορίες και συνειρμούς. Με ενδιαφέρει αυτό το παιχνίδι, μου αρέσει να «προβοκάρω».

ΑΚ: Στην ανθρωποκεντρική ζωγραφική, το βλέμμα ήταν ανέκαθεν πολύ σημαντικό ως προς το στήσιμο της ιστορίας αλλά και με το πώς ο ζωγράφος κατευθύνει το βλέμμα του θεατή. Οι δικές σου μορφές δεν κοιτιούνται, δεν επικοινωνούν, δεν έχουν καν έκφραση. Ποια συνθήκη χτίζεις με αυτόν τον τρόπο όσον αφορά στο σενάριο αλλά και στον τρόπο που το έργο συνδιαλέγεται με τον θεατή;

ΑΓ: Οι άνθρωποι που ζωγραφίζω είναι ουδέτεροι, δεν έχουν συγκεκριμένο χαρακτήρα. Αυτός είναι λόγος που δεν τους ζωγραφίζω με έκφραση, τους αφαιρώ «το αίμα». Τους αποδίδω σαν να είναι φιγούρες χαμένες. Αν προκαλώ την λύπη ή το γέλιο, σκοπός μου είναι να μην το κάνω μέσα από την έκφραση του προσώπου, μέσα από την κυριολεξία αλλά αφενός από την «ιστορία» και αφετέρου από την γεωμετρία του όγκου, τις οριζόντιες και τις κάθετες γραμμές, τις διαγώνιες, την χορογραφία των σωμάτων. Ας ξεχάσουμε ότι το έργο δείχνει σώματα αλλά ό,τι αναπαριστά όγκους. Όλα είναι αφαίρεση. Ζωγραφίζω «βγάζοντας πράγματα».

ΑΚ: Οι χαρακτήρες μοιάζουν αποκομμένοι ο ένας από τον άλλο. Υπάρχει η αίσθηση του μετέωρου, είτε μέσα από τα σώματα που συχνά δείχνετε σε ακροβατικές στάσεις, είτε μέσα από την αίσθηση ότι κάτι μέσα στην ιστορία που διηγείστε δεν ολοκληρώνεται. Αλλά και οι ίδιοι οι άνθρωποι που ζωγραφίζετε έχουν χαρακτηριστεί ως οι αντι-ήρωες, οι αποτυχημένοι της ζωής. Επανερχόμαστε στο θέμα του ανολοκλήρωτου είτε ως αποτυχία είτε ως διαρκή αναζήτηση;

ΑΓ: Για ποιο λόγο η αποτυχία να μην είναι λύτρωση; Ακόμα και στην νίκη υπάρχει ένα «αλλά». Κάνοντας την αποτυχία κτήμα σου την ξορκίζεις, την απομυθοποιείς και μαζί απομυθοποιείς και την νίκη. Η αποτυχία είναι κανόνας στην ζωή. Την ζωή είτε την δεις με μικροσκόπιο είτε με τηλεσκόπιο είναι ζόρι.

Το μετέωρο είναι πολύ σημαντικό. Η τέχνη οφείλει να μάς αφήνει μετέωρους, να μας κάνει να τα «χάνουμε», διότι έτσι μπορούμε να νοιώσουμε τον εαυτό μας – όταν μένεις μόνος με τον

εαυτό σου και τις σκέψεις σου. Αν το έργο τα πει όλα, αν είναι υπέρ-πλήρες υπάρχει πρόβλημα. Όταν αρχίζεις και αφαιρείς το περιττό, απομένει μία μοναξιά, ο άνθρωπος αντιμέτωπος με την μοναχικότητά του. Αυτό είναι τραγικό αλλά (είναι) και πρόκληση.

Ένα καλό έργο είναι αυτό που λέει πολλά με λιτότητα, που κάνει οικονομία. Αν βάλεις πολύ άρωμα θα πνιγείς. Υπάρχουν έργα που είναι τόσο δραματικά που αρχίζουν και χάνουν την αλήθεια, την αντικειμενικότητα.

ΑΚ: *Αυτό ίσως εξηγεί γιατί υπάρχει πάντα μία ακροβασία ανάμεσα στο τραγικό και το κωμικό. Ένας συνδυασμός που δεν επιτρέπει σε κανένα από τα δύο να κυριαρχήσει, να πνίξει το έργο και που αφήνει τον θεατή να διερωτάται, τον προκαλεί να ψάξει, τον απορροφά αλλά ταυτόχρονα του δίνει την δυνατότητα να δει τα πράγματα αποστασιοποιημένα.*

ΑΓ: Αν δεν υπήρχε θλίψη, αν δεν υπήρχε το τραγικό δεν θα υπήρχε και τέχνη. Αλλά το τραγικό σχετίζεται με το κωμικό. Αυτό που μας έχει δοθεί (που είναι η ζωή) είναι πολύ μεγάλο και εμείς πολύ μικροί για να μπορέσουμε να το ρουφήξουμε όλο. Ως καλλιτέχνης δεν τα λες όλα διότι η αλήθεια δεν τελειώνει, σκάβοντας να την βρεις ανακαλύπτεις το ψέμα και έτσι ψάχνεις κι άλλο. Η διαδικασία είναι ατέρμονη αλλά η αλήθεια υπάρχει. Δεν τα λέμε όλα και διότι δεν τα ξέρουμε όλα αλλά και επειδή ο καθένας πρέπει να τα ανακαλύψει μόνος τους.

Το έργο το φτιάχνει και ο θεατής. Είναι και αυτός καλλιτέχνης. Ο θεατής που ξέρει να βλέπει τέχνη και αγαπά την τέχνη, την «ξαναχτίζει». Και εγώ απέναντι στο έργο είμαι σαν θεατής, το κοιτάζω και με κοιτάζει. Όταν ζωγραφίζω υπάρχει ένα στοιχείο του μετέωρου, το ανάμεσα, η ακροβασία, κάτι που σου αφήνει πάντα ένα ερωτηματικό.

ΑΚ: *Στη συζήτηση για τη ζωγραφική, ένα ζήτημα ήταν πάντα η διάκριση ανάμεσα στην παραστατικότητα και την αφαίρεση. Υπάρχει μία τέτοια διάκριση;*

ΑΓ: Το παραστατικό έργο είναι καλό έργο με του ίδιους κανόνες που είναι καλό το αφηρημένο έργο. Το έργο είναι αυτό που βλέπουμε και αυτό που νοιώθουμε. Ένα έργο που δείχνει ένα μήλο, στην πραγματικότητα «δείχνει» κάτι άλλο και αυτό το κάτι άλλο είναι που έχει σημασία. Αν δεν υπάρχει το εννοιολογικό στοιχείο τότε δεν υπάρχει και τέχνη. Η τέχνη δεν αλλάζει.

Όλοι οι καλλιτέχνες αγωνιούν για το ίδιο, αγωνιούν να έχουν επικοινωνία. Ο καλλιτέχνης είναι πιο εξαρτημένος από το κοινό. Πολλές φορές αναρωτιόμουν τί είναι αυτό που κάνω

και συνέχιζα όταν αισθανόμουν ότι το έργο είχε κάποτε την προοπτική να επικοινωνήσει με τον θεατή. Και ζητούμενο για όλους είναι νομίζω το αντικειμενικό, η αλήθεια. Δεν είναι όλα υποκειμενικά όπως είθισται να λέγεται. Βέβαια το υποκειμενικό μάς απαλλάσσει από την ευθύνη να ανακαλύψουμε την αλήθεια, να αφαιρέσουμε το περιττό και να δούμε τα πράγματα με αφαίρεση, γενίκευση, (να δούμε) τον εαυτό μας μέσα στο σύνολο.

ΑΚ: Σε σχέση με άλλες τέχνες, τα εικαστικά δεν προσελκύουν το ευρύ κοινό. Αυτό συμβαίνει γιατί όπως και η ζωγραφική είναι μία μοναχική δουλειά, έτσι και η θέαση ενός έργου τέχνης είναι αποκομμένη από την ζωή, τις δράσεις, την συλλογικότητα;

ΑΓ: Η τέχνη των εικαστικών λειτουργεί πιο ιδιωτικά. Είμαστε πράγματι άτυχοι διότι δεν μάς παρακολουθεί πολύς κόσμος. Αλλά η τέχνη είναι πάντα συνδεδεμένη με την ζωή. Και όταν βλέπεις ένα έργο δεν είναι μόνο αυτό που σου προσφέρει την ώρα που το κοιτάς αλλά κυρίως η δύναμη που σου δίνει όταν φεύγεις από αυτό – το έργο το παίρνεις μαζί σου. Αυτό δεν σημαίνει ότι μόνο η καλή τέχνη είναι επιδραστική. Εγώ, για παράδειγμα, μαθαίνω συνεχώς από τα λάθη άλλων ζωγράφων.

Πάντως η ζωγραφική είναι μία μοναχική διαδικασία και σε εμένα ως μοναχικό άνθρωπο μού ταίριαζε αν και θα ήθελα να κάνω άλλα πράγματα όπως θέατρο ή μουσική. Αντ' αυτού, τις ιστορίες που θα έπαιζα στο θέατρο τις λέω με την ζωγραφική. Αυτή έμαθα να κάνω από μικρό παιδί, από δεκαέξι ετών. Δεν εξέθεσα την δουλειά μου διότι όταν το έκανα για πρώτη φορά στην γκαλερί Ώρα στα τέλη της δεκαετίας του '70, αισθάνθηκα εκτεθειμένος, γερασμένος. Στην συνέχεια, η Μαριλένα Λιακοπούλου ήταν από τους ανθρώπους που ευγνωμονώ διότι με υποστήριξαν και με έκαναν να εκθέσω την δουλειά μου. Είτε όμως έδινα το παρόν εκθεσιακά είτε όχι, η ζωγραφική ήταν ο τρόπος που ήξερα και ξέρω να ζω. Δεν μπορείς να αντισταθείς σε αυτό που είσαι ούτε να ασχοληθείς σοβαρά με πράγματα που δεν σε συγκινούν που δεν τα καταλαβαίνεις. Με την ζωγραφική έμαθα ότι τέχνη και μαθηματικά, ψυχή και μυαλό είναι πολύ κοντά.

<https://theartnewspaper.gr/synenteyxi/akrovassies-chioymor-melagcholia-mia-sy/>